

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΦΕΡΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Χριστόφορος Χααραλαμπάκης

Ο τίτλος της εργασίας είναι αρκετά φιλόδοξος, ομολογώ, αφού μέσα σε περιορισμένο χώρο, θα αποτολήσω να παρουσιάσω το ανεξάντλητο θέμα της γλώσσας και του ύφους δύο μεγάλων νεοελλήνων ποιητών, βραβευμένων με το βραβείο Nobel, του Γιώργου Σεφέρη και του Οδυσσέα Ελύτη. Στην ουσία, θα προσπαθήσω να δείξω με ποιο τρόπο κατόρθωσαν να δαμάσουν το γλωσσικό όργανο, να υποτάξουν το λόγο τους στους κανόνες ενός εσωτερικού ρυθμού, καλλιεργώντας το δικό τους προσωπικό ύφος, το οποίο διαμόρφωσαν με υπομονή, ύστερα από περιπετειώδεις περιπλανήσεις στις δαιδαλώδεις ατραπούς της ελληνικής και ευρωπαϊκής παράδοσης. Η γλώσσα και το ύφος τους δεν μπορούν να απομονωθούν από τις θεωρητικές τους απόψεις για τις δύο αυτές θεμελιώδεις έννοιες, τις οποίες μελέτησαν σε βάθος, ο καθένας από τη δική του οπτική γωνία.

Γιώργος Σεφέρης

Ο Γιώργος Σεφέρης (1900-1971) κατέχει δικαιολογημένα κορυφαία θέση στην ιστορία της νεοελληνικής και της παγκόσμιας λογοτεχνίας, όχι μόνο γιατί είναι ο πρώτος νεοελληνας λογοτέχνης που τιμήθηκε με το βραβείο Nobel (1963), αλλά κυρίως γιατί μέσα από την πρωτοποριακή για την εποχή του ποίηση περνά πανανθρώπινα μηνύματα, που αντανακλούν τη βαθύτατη παιδεία και καλλιέργειά του, σε μια γλώσσα λιτή και απέριτη, η οποία φέρει έντονα τη σφραγίδα του σφαιρικού ύφους. Σε μια αυστηρή επιλογή των κορυφαίων εκπροσώπων της νεοελληνικής λογοτεχνίας (Χαραλαμπάκης, 1999β), ο Σεφέρης κατέχει επάξια μια από τις δώδεκα σημαντικότερες θέσεις, δίπλα στους: Διονύσιο Σολωμό, Ανδρέα Κάλβο, Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, Κωστή Παλαμά, Κωνσταντίνο Καβάφη, Νίκο Καζαντζάκη, Κώστα Βάρναλη, Άγγελο Σικελιανό, Γιάννη Ρίτσο, Οδυσσέα Ελύτη και Νικηφόρο Βρεττάκο.

Ο Σεφέρης έδειξε από πολύ νωρίς το ζωνρό ενδιαφέρον του για τη γλώσσα. Πριν από το 1929 είχε συλλάβει την ιδέα να συντάξει ένα μεγάλο λεξικό της ελληνικής γλώσσας. Το αρκετά μεγαλεπήβολο αυτό σχέδιο, το οποίο επιχείρησε ματαιώς να πραγματοποιήσει και ο Καβάφης, δεν μπορούσε φυ-